

356.33:610.89—008.444.1—085.789

III. MEPROBAMÁT

Podplukovník MUDr. Oldřich SVOBODA

Ačkoli Meprobamát patří mezi trankvilizéry a není typickým antidepresivem, považujeme za nutné vzhledem k jeho praktické rozšířenosti a pochopitelně i určitému antidepresivnímu účinku pojednat o něm na tomto místě.

Chemicky je to derivát propandiolu. Působí jednak na míšňní neurony ve smyslu blokady, jednak na subkortikální, hlavně thalamická centra. Jeho účinek se uplatňuje zejména ve třech směrech: myorelaxačním, psychosedativním a antikonvulzivním. Na vegetativní funkce v podstatě nepůsobí.

Meprobamát je relativně málo toxický. Jsou však popsány alergické reakce a je zde také určité nebezpečí návyku na preparát.

Akutní otrava Meprobamátem je poměrně závažná. Už po požití 4000 mg může nastat hluboké bezvědomí, v jehož průběhu je dosti často neklid. Před rozvinutím a při odeznívání symptomatologie akutní otravy se někdy objeví amentní syndrom. Bezvědomí trvá 2—24 hodiny, ojediněle i více. Byly popsány i smrtelné intoxikace.

Všeobecně se doporučuje dávkování u neuróz 1200—2400 mg per os pro die, rozděleno do 3—4 dávek. U psychotických onemocnění lze podávat dávky 1200 mg až 4krát denně. Někteří autoři

doporučují první den 3krát 100 mg k odhalení případných alergických reakcí.

Použití Meprobamátu je indikováno v první řadě u neuróz s anxiózní složkou, psychoneuróz a neurotických reakcí včetně neurocirkulační astenie. Dále u depresivních stavů provázených silnou úzkostí, emoční tenzí a vzrušeností. U úporné nespavosti je vhodná kombinace s hypnotiky. Podávání neovlivňuje podstatně provádění psychologických pokusů a hladinu odpovědi. Meprobamát je schopný zabraňovat emocionálním reakcím, aniž by ovlivňoval účelné racionální chování a přiměřené odpovědi k okolním stimulům.

Byl vyzkoušen též u endogenních depresí a melancholií, je to však lék převážně pro „malou psychiatrii“. Dále je používán k premedikaci v chirurgii, jakož i dermatologii (u svědivých dermatóz). Nutno však počítat s tím, že sám může někdy vyvolat arteficiální dermatitidu. Problematiké je využití k potenciaci specifické léčby epilepsií (petit mal) vzhledem k možnosti zvýšení záchvatové frekvence.

U neurotických anxiózně depresivních nebo anxiózně fobických stavů a u některých depresí endogenních a involučních je doporučováno

kombinované podávání Meprobamátu (400 mg) s Benactyzinem (1 mg).

Jako kontraindikace jsou uváděny poruchy gastrointestinálního traktu při vředové chorobě a epilepsie typu grand mal.

Tolerance je poměrně dobrá a vedlejší projevy řídké. Jsou popsány ospalost, nauzea, ztráta chuti k jídlu, pocit tlaku v hlavě, závratě. Jako kombinace: netrombotická purpura až urtikariální dermatitidy, pruritus, angioneurotické edémy, artralgie, obrny lícních svalů. Po podávání vyšších dávek a jejich vynechání byla pozorována zvýšená psychomotorická aktivita, nespavost, psychická labilita a gastrointestinální poruchy za 24 až 94 hodin po vynechání léčby. Někteří autoři upozorňují na možnost realizace suicidia.

Meprobamát se potencuje s účinkem alkoholu při současném podávání.

Na našem oddělení jsme podávali Meprobamát v dávkách až do 2400 mg pro die per os. Naše zkušenosti jsou shodné s literárními údaji. Vedlejší reakce jsme nepozorovali, s výjimkou kožních a u mužů.

Již v míru je ve vojenských podmínkách používání Meprobamátu velmi rozšířené. Toho času je snad nejrozšířenějším, nejznámějším a možno

řící i nejpoužívanějším ataraktikem, které je hojně předepisováno i lékaři nepsyčiatry. Přináší to sebou určité negativní stránky, neboť vzhledem k možnosti návyku na Meprobamát vyskytuje se už řada farmakofágů až narkomanů a setkáváme se nezřídka i se suicidálními pokusy tímto lékem. Přesto však Meprobamát je třeba považovat za jeden z hlavních léků v léčebném arsenálu vojenských lékařů, zvláště útvarových, při léčení lehčích neuróz a depresivních stavů. Jistě by jím zůstal i za válečných poměrů při individuálním dávkování, vzhledem k tomu, že vedlejší příznaky jsou řídké.

Složitější a sporná je otázka podávání Meprobamátu v širším měřítku za mimořádných okolností. Mám zde na mysli tak zvanou preventivní aplikaci u kolektivů, u nichž se předpokládá zasazení do podmínek výrazně zvyšujících emocionální tenzi. Zde nelze možnost návyku podceňovat a hlavně potenciace Meprobamátu s účinkem alkoholu by mohla mít neblahé následky. Vyloučit tuto kombinaci by nebylo v moci zdravotnické služby, ani velitelských, politických a jiných orgánů. Tato okolnost způsobuje, že Meprobamát, jinak vhodný preparát, se stává pro tyto účely prakticky těžko použitelným.